

Lausunto

28.09.2018

3845/03.00.00/2018

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

-

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Lakiehdotuksella korvattaisiin nykyistä pirstaloitunutta tiedonhallinnan sääntelyä yleislilla. Katsomme, että tavoite on hyvä ja kannatettava.

Tiedonhallintalaki korvaisi tietohallintolain. Tietohallintolaissa on käsitelty kaikkia eri arkkitehtuurinäkökulmia (toiminta, tieto, teknologia ja tietojärjestelmä). Tiedonhallintalaissa korostuu tietonäkökulma eikä esimerkiksi luvussa 3.3 mainittuun toiminnan tehokkaaseen järjestämiseen liittyen ole laissa sisältöä. Tiedonhallintamallinkin avulla kuvattujen palvelujen ja prosessien on tarkoitus palvella tietojenkäsittelyä, ei itse toimintaa.

Kannatamme lakiehdotusta myös siltä osin, että arkistointia koskeva sääntely tulee päivittää vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön tarpeita. Lain tavoitteet ja henki tietojen elinkaaren sähköisestä hallinnasta on hyvä. Kannatettavaa on myös arkistointia koskevan sääntelyn yhdenmukaistaminen tietosuojalainsäädännön kanssa.

Esitetyn lain edellyttämät muutostarpeet ovat kunnille merkittäviä. Kunnat ovat tällä hetkellä muutenkin isojen muutosten kynnyksellä, mm. maakuntauudistukset ja palvelujen uudistukset kuntalaisille, mikä heijastuu resursointitarpeina. Katsomme, että kuntiin kohdistuvat taloudelliset vaikutukset tulee selvittää tarkemmin, sillä lakiehdotuksen vaikutusarvioinnit ovat kuntasektorin osalta puutteelliset.

Lakiehdotuksen siirtymäsäännösten aikataulu on liian kireä. Lakiluonnoksessa esitettyjen veloitteiden toteuttaminen edellyttää merkittävää resursointia ja uudelleenorganisointia, joka ei ole mahdollista esitetystä aikataulusta.

Lakiluonnos sisältää päällekkäistä sääntelyä mm. sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain ja toimeentulotukilain kanssa (mm. 18 § ja 29 §). Ennen kuin laki tulisi voimaan, tulisi päällekkäinen sääntely poistaa. Mikäli päällekkäistä sääntelyä ei poisteta, aiheuttaa tämä vaikeita lainsoveltamistilanteita. Julkisilta toimijoilta kuluu turhaan resursseja päällekkäisen sääntelyn etsintään ja yhteensovittamiseen. Tämä tehtävä kuuluu ministeriölle lainvalmistelijana.

Useassa säännöksessä on käytetty ilmaisua viipymättä (mm. 24, 36 ja 38 §).

Tarkoituksenmukaisempaa olisi käyttää ilmaisua ilman aiheetonta viivytystä, joka on hallintolain lähtökohtana.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lakiluonnoksen valmistelussa tulisi tutkia tarkemmin tietosuojalainsäädännön ja lakiluonnoksen väliset yhtymäpinnat. Esimerkiksi lakiluonnoksen 4 §:n perusteella KH:n on huolehdittava siitä, että tiedonhallintayksikössä on määritelty vastuut ja laadittu ajantasaiset ohjeet. Entäpä jos rekisterinpitäjä ei ole KH? Miten näiden toimijoiden välinen vastuu jakaantuu?

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lakiehdotuksen 7 pykälässä säädettäisiin uutena viranomaisena tiedonhallintalautakunta, jonka ”tehtävänä olisi päättää arkistoitavista ja tuhottavista tietoaaineistoista (elinkaari päätös) 35 §:n mukaisesti, valvoa tietoaaineistojen rekisteröinnin, sähköiseen muotoon muuttamisen, säilyttämisen, arkistoinnin, tuhoamisen ja teknisten rajapintojen toteutuksen menettelyitä sekä antaa suosituksia tiedonhallinnan menettelytapojen ja vaatimusten mukaisuuden toteuttamisesta.” Katsomme, että lain perusteluissa pitäisi kuvata selkeämmin JUHTAn ja VAHTIn roolit suhteessa esitettyyn lautakuntaan. JUHTAn roolin pitäisi olla lautakunnan asiantuntijaelin.

Esityksestä ei ilmene mikä on JHS:ien ja esimerkiksi JHS 152:n rooli? Tuleeko JHS:t lautakunnan hallittaviksi? Tarvitaan nykyistä JHS-prosessia vahvemmat resurssit.

Esityksessä tiedonhallintalautakunnan resursointi on tehtäviin nähden riittämätön. Pitäisi olla taho, joka olisi valmisteleva ja toteuttava organisaatio.

Lain perusteluissa todetaan, että ohjauksen yksinkertaistamiseksi ja tehostamiseksi asetuksenantovaltuuksia ei enää tältä osin lainsäädäntöön sisältyisi, vaan ohjausta toteutettaisiin informaatio- ja tulosohjauksen keinoin. Mitä informaatio- ja tulosohjauksella käytännössä tarkoitetaan?

Katsomme lisäksi, että tiedonhallinnan yhteentoimivuutta koskevien yleisten linjausten tulisi olla joustavia ja erilaiset tarpeet huomioivia. Mm. nykyisen kaltaista tiukkaa ja rajaavaa metatietokuvausta, SÄHKE2, tulisi välttää.

Lakiehdotuksessa säädettäisiin tiedonhallintalautakunnan kokoonpanosta. Onko tarkoituksenmukaista säätää lautakunnan yksityiskohtaisesta kokoonpanosta lain tasolla?

Jos kokoonpanosta säädetään laissa, tulisi kokoonpanossa huomioida laaja-alaisesti eri asiantuntijuudet. Asiantuntijoiden tulisi edustaa esitettyä laajemmin eri tiedonhallintayksiköjä, kuten kuntia. Tiedonhallintalautakunnassa tulisi olla riittävästi isojen kaupunkien edustajia.

Lakiehdotuksessa säädettäisiin kolmesta arkistoinnin asiantuntijuutta edustavasta tiedonhallintalautakunnan jäsenestä. Tiedonhallintalautakunnan kokoonpanossa tulisi huomioida arkistoinnin lisäksi myös säilyttämisen asiantuntijuus. Esimerkiksi kuntien toiminnassa suurin osa tietoaineistoista säilytetään. Säilyttämisen asiantuntijana lautakunnassa tulisikin olla myös kuntien edustaja.

Lakiehdotusta sovellettaisiin tietyiltä osin myös yksityisiin henkilöihin ja yhteisöihin. Miten yksityisten toimijoiden edustuksellisuus on huomioitu lautakunnan kokoonpanossa?

Lautakunnan tehtäväksi on kirjattu tiedonhallinnan menettelyjen valvonta. Lautakunnan keinona on kiinnittää tiedonhallintayksikön huomiota tiedonhallintaan. Onko lautakunnalla riittävän tehokkaat keinot tehokkaan valvonnan suorittamiseksi?

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lakiehdotuksen kolmannessa luvussa säädettäisiin tiedonhallintamallista (10§) ja tiedonhallintamallin muutossuunnitelmasta (11§). Ehdotamme säädettäväksi ainoastaan yhden mallin, jota ylläpidettäisiin ja josta julkinen osuus olisi julkaistavissa.

Lakiehdotuksen perustuissa todetaan, että tiedonhallintamalli korvaisi nykyiset julkisuuslaissa, arkistolaissa ja tietohallintolaissa säädetyt tiedonhallinnan kuvaus- ja suunnitteluvaihtoehdot (AMS, KA, tietojärjestelmäselosteet). Perusteluissa olisi hyvä kertoa selkeämmin ja konkreettisemmin nykyisten kuvaus- ja suunnittelumallien suhde esitettyyn tiedonhallintamalliin.

Lakiehdotuksen 10 ja 11 pykälissä säädettäisiin uusia tehtäviä, joiden organisoimiseen ja käyttöönottoon tulee siirtymäsäännöksissä varata pidempi aika. Velvoitteita on jo nyt, mutta niidenkin toteuttamiseen tarvittava resursointi on haasteellista.

Lakiehdotuksen 10 pykälän 3 momentissa säädettäisiin tiedonhallintayksikön velvoitteesta saattaa tiedonhallintamalliin perustuva kuvaus (tiedonhallintakartta) yleiseen tietoverkkoon. Tiedonhallintakartan yleiseen tietoverkkoon saataville asettaminen sisältää tietoturvariskin, eikä sen pitäisi olla näin ollen velvoittavaa.

Tiedonhallintakartasta tulisi ilmetä ”tiedonhallintayksikön keskeiset palvelut ja toimintaprosessit, niihin liittyvät tietovarannot sekä niitä käyttävät tietojärjestelmät sekä näiden väliset yhteydet ja tietojen saatavuus rajapintojen avulla.” Kuvausveloitteen ei tulisi olla yksityiskohtainen, sillä kunnat ostavat enenemissä määrin tietojenkäsittelyä palveluna, eikä teknologiasta ole välttämättä tarkempaa tietoa.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lain perusteluissa sivulla 38 on arvioitu tietoturvallisuutta ja tietoaineistojen luokittelua koskevien säännösten vaikutuksia kuntatalouteen. Lisäresursointitarpeina on arvioitu kuntaorganisaation koosta riippuen 1-2 htp:tää ja 1-8 henkilötyökuukauden työpanoksen kasvua tietojen käsittelyyn osallistuvien henkilöiden osalta. Lisäksi arvioidaan tulevan noin 40000-120000 euron kertaluonteisia ja 5000-80000 euron vuosittaisia kustannuksia.

Riippuen lain lopullisesta soveltamisesta, kohdan vaatimusten vieminen käytäntöön voi maksaa erityisesti kertaluonteisina kustannuksina huomattavasti enemmän. Tämä riippuu pitkälti, kuinka 14§ ”Viranomaisten on varmistettava hankinnoissaan, että hankittavaan tietojärjestelmään on toteutettu asianmukaiset tietoturvallisuustoimenpiteet. Viranomaisten tietojärjestelmien ja

tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista säädetään erikseen.” tulkitaan ja säädetään. Esimerkiksi kasvavat auditointitarpeet ja 16§ kuvatut vaatimuksista tietoaineistojen turvallisuuden varmistamiseksi voivat kasvattaa kustannuksia. Lisäksi kustannuksia tulee kasvattamaan luvun 18§ vaatimus. Kustannukset ovat hyvin pitkälle riippuvaisia nykyisestä tietojenkäsittely-ympäristöstä.

16§ säännöksen mukaan tietoaineistoja olisi käsiteltävä toimitiloissa, jotka ovat tietoaineiston luottamuksellisuuden, eheyden ja saatavuuden osalta riittävän turvallisia. Säännössä korostetaan sitä, että säilyttämisessä käytettävissä toimitiloissa on huomioitava kaikki tietoaineistoihin kohdistuvat tietoturva-vaatimukset. Kunnan lakisääteisten tehtävien toteuttamisen kannalta tämä on ongelmallista. Esimerkiksi pelastusviranomaisten on onnettomuuspaikalla mahdotonta huolehtia tilaturvallisuuteen liittyvistä asioista.

Lakiehdotuksen 18 pykälässä säädettäisiin lokitietojen keräämisestä: ”Viranomaisen on huolehdittava, että sen tietojärjestelmiensä käytöstä ja niistä tehtävistä tietoluovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmässä käsitellään henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja.” Henkilötiedon käsittely on laeva käsite, joka skaalautuu käyttäjätunnuksesta tai ip-osoitteesta osoitteisiin ja edelleen erityisiin henkilötietoihin. Kunnan toiminnoista ja palveluista valtaosa kerää jonkinasteista henkilötietoa, vähintään ip-osoitteen muodossa. Tämän tulkinnan perusteella kunnan toiminnasta kertyy valtava lokitietoaineisto. Esitämme kohtaan tarkennusta, jossa henkilötietojen lokittaminen tapahtuu riskiarvion perusteella, mutta esimerkiksi aina kun käsitellään erityisiä henkilötietoryhmiä. Tällöin vaatimus olisi myös yhteensopiva EU yleisen tietosuoja-asetuksen riskiperustaisen lähestymistavan kanssa

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Esitetty selkeyttää nykyistä käytäntöä.

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Käsitteitä asia ja palvelu ei ole määritelty lakiluonnoksessa. Esitys tällaisenaan saattaa synnyttää ristiriitaisia tulkintoja.

Lakiehdotus edellyttäisi kunnissa merkittäviä muutoksia asiankäsittelyn ja palveluprosesseissa käsiteltävien tietoaineistojen rekisteröintiin. Käytännössä rekisteröintikäytänteitä jouduttaisiin laajentamaan huomattavasti erilaisiin toimintoihin. Mitkä ovat laajamittaisen rekisteröinnin hyödyt, onko niitä? Laajamittaisen rekisteröinnin investointikustannukset tulevat olemaan huomattavat. Nykyisilläkin sääöksillä ja määräyksillä julkisuusperiaate ja asiakkaiden oikeusturva toteutuu. Riittävää olisi, että prosessin omistaja varmistaa omissa järjestelmissään ja prosesseissaan julkisuusperiaatteen ja asiakkaiden oikeusturvan toteutumisen.

Lainsäädännön tasolla ei ole tarpeen säädellä näin yksityiskohtaisella säätelyllä asian- ja palvelunkäsittelyn metatietoja. Katsomme, että yhteentoimivuutta koskevilla määräyksillä, ohjeistuksilla ja työkaluilla varmistetaan tietojen yhteentoimivuus julkishallinnossa.

Lakiehdotuksen 24 pykälässä säädettäisiin asioiden, asian käsittelyn ja asiakirjojen rekisteröinnistä asiarekisteriin. Asiarekisteri olisi looginen rekisteri, joka koostuisi eri tietojärjestelmien asian käsittelyn metatiedoista. Tämä tarkoittaisi sitä, että näihin tietojärjestelmiin tulisi rakentaa lakiluonnoksessa esitetyt toiminnot ja metatiedot. Tällä hetkellä esitetyt toiminnot ja metatietoja ei ole kuin päätöksentekojärjestelmässä. Kokonaisuuden toteuttaminen vaatisi huomattavasti resursseja.

Lakiehdotuksen 25 pykälässä säädettäisiin asiarekisterin kuvauksesta, jossa tiedonhallintayksikkö kuvaisi missä tietojärjestelmissä sillä on asiarekisterin tietoja. Mikä on asiarekisterin kuvauksen suhde tiedonhallintamalliin?

25 pykälän perusteluissa todetaan, että tietojärjestelmiin, joissa käsitellään asiarekisteriin sisältyviä tietoja, tulisi luoda toiminnallisuudet, joiden avulla voidaan muodostaa hakemisto asiarekisterin julkisista tiedoista. Läheskään kaikissa tietojärjestelmissä tällaista toiminnallisuutta ei ole ja tällaisen toteuttaminen edellyttäisi resursointia.

Lakiehdotuksen 26 pykälässä säädettäisiin tiedonhallintayksikön veloitteesta rekisteröidä palveluja tuottaessa syntyvät asiakirjat ja muut tietokokonaisuudet viipymättä soveltaen mitä 23 ja 24 §:ssä säädetään. Perusteluissa todetaan, että ”palvelujen tuottamisen yhteydessä olisi tuotettava käytännössä saman tyyppiset metatiedot palvelun toimintaprosessista kuin asiankäsittelyprosesseistakin”. Kuntien palvelujärjestelmissä ei ole toiminnallisuuksia, jotka mahdollistaisivat tämän, eikä esitettyä veloitetta ole huomioitu nykyään kaikissa prosesseissa. Toteuttaminen vaatisi huomattavasti resursseja.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Velvoite (27§) säilyttää asiakirjat vain sähköisenä on tarpeen ja hyvä. Tiedonhallintayksikköön paperisena saapuvien asiakirjojen digitointivelvoite edistää tiedonhallinnan digitalisoimista. Siirtymäsäännöksissä mainittu voimaantuloaika on kuitenkin vaadittavaan työmäärään nähden liian lyhyt. Resursseja useiden prosessien digitalisoimiseksi yhtäaikaaisesti ei ole.

27 pykälässä säädettäisiin, että ”Sähköiseen muotoon muutettujen asiakirjojen alkuperäiskappaleet voidaan tuhota, kun niiden säilyminen sähköisessä muodossa on varmistettu. Alkuperäiskappale tulee arkistoida, jos se on kappaleeseen liittyvän kansallisen kulttuuriperintöarvon kannalta tarpeellista.” Veloitetta alkuperäiskappaleen mahdolliseen arkistointiin ei ole avattu ehdotuksen

perusteluissa. Voidaanko tulkita, että tiedonhallintayksikössä tulee olla sekä paperiarkistotilat että sähköinen arkisto ja omat hallintamenetelmät kumpaankin?

27 pykälän neljännessä momentissa esitetty tiedonhallintayksikön mahdollisuus käyttää yksityisiä, kuten yrityksiä asiakirjojen muuttamisessa sähköiseen muotoon on kannatettava ja tarjoaa tiedonhallintayksiköille joustoa pykälässä esitettyjen veloitteiden toteuttamiseen.

Säännösehdotuksen 28 pykälän mukaan viranomaisen on suunniteltava ennalta, missä tilanteissa sillä on tarve pyytää tietoja hallinnon asiakkaalta. Kuinka realistista on, että tilanteet pystytään ennalta määrittelemään?

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 12 §:n perusteella asiakasta koskevat tiedot pyydetään sosiaalihuollossa ensisijaisesti asiakkaalta itseltään. Tietoja voidaan pyytää ilman hänen suostumustaan muulta taholta kuin asiakkaalta vain, jos laissa olevat edellytykset täyttyvät ja tietoja ei voida saada asiakkaalta. Säännös ei tulisi sellaisenaan sovellettavaksi suurimpaan osaan sosiaalihuollon hallintoasioista.

Hallintolaissa säädetään selvitysvastuun jakaantumisesta viranomaisen ja asianosaisen välillä. Selvitysvastuun jakaantuminen ei ole ollut yksiselitteinen asia, vaan selvitysvastuun jakaantuminen riippuu mm. asian laadusta. Säännösluonnos vaikuttaisi selvitysvastuun jakaantumiseen niin, että viranomaisen selvitysvastuu korostuisi. Mikäli säännöksellä on vaikutusta selvitysvastuun jakaantumiseen, tulisi säännöksen sijaita hallintolaissa.

Lakiehdotuksen 29 pykälässä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä. Tietojärjestelmien kyvykkyydet eivät ole esityksen vaatimalla tasolla eikä tämän kyvykkyyden saavuttaminen onnistu ehdotetulla aikataululla.

Lakiehdotuksen 30 pykälässä viranomaiselle annettava mahdollisuus tietovarantojensa avaamisesta katseluyhteyden avulla toiselle viranomaiselle edellyttää tiedonhallintayksiköissä tietojärjestelmämuutoksia.

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lakiehdotus selkeyttäisi säilyttämisen ja arkistoinnin eroa. Esitys mahdollistaisi tiedonhallintayksiköille säilyttämisen toteutuksen osalta nykyistä selkeämmät ja vapaammat toimintatavat ja menetelmät.

Lakiehdotuksen 32 pykälässä säädettäisiin tietoaineistojen säilytystarpeen määrittelystä. Erityisen tärkeää olisi lakitekstin muotoilussa korostaa säilytysaikojen määrittelyssä yhteistyötä tiedonhallintayksikön ja sen viranomaisten välillä. Tiedonhallintayksiköissä on laaja-alaista asiakirjallisen tiedonhallinnan tuntemusta ja osaamista, sitä ei ole viranomaisessa.

Tässä luvussa tulisi esittää selkeämmin, miten toimitaan jo syntyneiden arkistojen ja niiden tietoaineistojen kanssa, mm. arkistointivastuut ja taho, joka ohjaa paperiarkistojen arkistotoimenpiteitä. Tästä tulisi antaa velvoite tiedonhallintalautakunnalle ohjeen antamisesta siirtymäsäännöksen kuluessa, esim. 12 kk:ssa.

Lakiehdotuksen 33 pykälässä säädettäisiin tietoaineistojen arkistointitarpeen määrittelystä. Esitämme, että pykälä muotoiltaisiin siten, että se ohjaisi ja mahdollistaisi selkeämmin myös yksilöihin kohdistuvien tietojen arkistoinnin tutkimusta varten. Yksilötason tiedot kuvaavat yhteiskunnallisen todellisuuden moninaista kirjoa ja ovat näin ollen tutkimuksen kannalta erittäin oleellisia.

Ehdotuksessa säädettäisiin Kansallisarkiston veloitteesta antaa lausuntoja tiedonhallintayksiköiden muutossuunnitelmista, jos niissä esitetään muutoksia tietoaineistojen arkistointiin tai tuhoamiseen. Kansallisarkiston tulisi antaa lausunto kolmen kuukauden kuluessa muutossuunnitelmaan sisältyvien tietojen toimittamisesta sille. Ovatko Kansallisarkiston resurssit riittävät lausuntojen antamiseen ko. määräajassa?

Tietosuojavaltuutetulle esitetty varaus (35§) tulla kuulluksi päätettäessä erityisiin henkilötietoryhmiin, rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien tietojen sekä sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen arkistoinnista on kannatettava.

Säännösehdotuksen 35 pykälän mukaan elinkaaripäätöstä koskeva asia voisi tulla vireille lautakuntaan Kansallisarkiston tai tiedonhallintayksikön aloitteesta silloin, kun tiedonhallintayksikkö haluaa poiketa Kansallisarkiston muutossuunnitelmaa koskevasta lausunnosta. Mahdollisuus laittaa elinkaaripäätöstä koskeva asia vireille lautakuntaan on kapea. Tiedonhallintayksiköllä tulisi olla laajempi mahdollisuus vireille laittoon esim. niin, että tiedonhallintayksikkö voisi tehdä aloitteen Kansallisarkistolle, jonka olisi tietyissä tilanteissa vietävä aloite lautakuntaan. Säännösehdotuksessa vireille laitto riippuisi pitkälti Kansallisarkiston aktiivisuudesta.

Arkistoa ylläpitävän tiedonhallintayksikön velvoite (36§) määrittää arkistoon siirrettävien tietoaineistojen tekniset tietorakenteet ja tiedostomuodot, joissa tietoaineistot siirretään arkistoon sekä arkistoon siirtämisen ajankohdan on kannatettava ja helpottaa sähköisen arkistoinnin aloittamista.

Lakiehdotuksen 37 pykälässä säädettäisiin tieteellisten tutkimusaineistojen arkistoinnista. Sovellettaisiinko säännöstä silloin, kun tutkija on saanut esim. kunnalta tai maakunnalta tutkimusluvan perusteella mm. potilastietoa? Mikäli näin on, on tutkimusluvan myöntäjän tiedettävä, mihin luovutettuja tietoja käytetään myös tulevaisuudessa. Tämän vuoksi korkeakoulu ei voisi päättää tutkimusaineiston uudelleen käytöstä säännösehdotuksen mukaisesti.

Kansallinen metatietopalvelu (38§) on kannatettava ehdotus. Metatietopalvelu edistäisi kansallisen kulttuuriperinnön käytettävyyttä.

Lakiehdotuksessa säädettäisiin, että ”toimitettavista tietoaaineistoa kuvaavista metatiedoista voidaan säätää opetus- ja kulttuuriministeriön esittelystä valtioneuvoston asetuksella”. Asetuksessa tulee huomioida erilaisten metatietomallien tarve. Miten asetus tulee huomioimaan kaikki erilaisten toimintojen tietojärjestelmät ja niiden metatietovaatimukset suhteessa asetuksessa annettaviin metatietoihin? Vaatii tiedonhallintayksiköltä yksityiskohtaista tietojärjestelmäsuunnittelua. Esitetty siirtymäsäännös (24 kk) on lyhyt ja epärealistinen tietojärjestelmien metatietomallien uudistamiseksi. Velvoite edellyttäisi resursointia tietojärjestelmien ja prosessien kehittämiseen.

Huomioidaanko asetuksessa paperiarkistojen luettelotietojen liittäminen kansalliseen metatietopalveluun?

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Esitetyt siirtymäajat ovat liian lyhyet. Kunnilla ei ole valmiutta sähköisyyteen näiden siirtymäaikojen puitteissa. Katsomme, että lakiluonnos edellyttäisi merkittävää organisointia, dokumentointia, ohjeistusta, kouluttamista sekä tietojärjestelmien ja prosessien kehittämistä, jonka vuoksi siirtymäaikojen on oltava pidemmät.

Siirtymäsäännösten tulisi olla selkeitä, sillä ne asettavat velvoitteita. Lakiluonnoksen säännöksiä tulisi selkeyttää tältä osin.

Siirtymäsäännös (40§) 12 kk tiedonhallintamallin laatimiseksi on liian lyhyt, jos siinä tulee olla myös kuvaukset toimintaprosessien tietojen säilytysajoista yms. Kaikkia kuvauksia ei ole olemassa, lain laatijan arvio kuvauksista ei ole realistinen

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

Vaikutusten arviointi sisältyy lausunnonantajan lausuntoon.

Tanskanen Ulla
Espoon kaupunki